

Stukken voor de Redactie
te zenden vóór den 15en
der maand aan

G. D. DUURSMA.
Achter de Hoven 114 bis.
LEEWARDEN.

Redactie:
G. D. DUURSMA.

Girorekening
n o. 133550. OEN HAAG

Alle correspondentie te
richten aan het Secretariaat
Adres:

Mej. J. J. E. v. D. THOORN,
Amalia van Solmsstraat 80.
DEN HAAG.

Bestuur: A. F. H. BUINING, Voorzitter. Hoorst. Hamersveld, Mej. J. J. E. v. D. THOORN.
Secretaresse. den Hang, CHR. F. W. SLIJPER. Penningmeester, den Haag, Willem van
Outhoornstraat 2; G. D. DUURSMA. Leeuwarden. Achter de Hoven 114bis; M. W. B.
VAN OOSTEN. Den Haag, de Ruyterstraat 18.

EEN NIEUW GESLACHT DER ALOINEAE

door

A . J. A . Uitewaal,

Peel in zija Uitew., gen. nov. — *Perigonium laete rubrum*.
satis longum (ad 2.5 C.m.), tubo cylindrico supra medium subin-
flato, apice leviter constricto subdecurvatoque, segmentis brevibus,
conniventibus, exterioribus reduplicato-valvatis; flores adscendent-
es, subsecundi. - Caulis elongatis, foliis spiraliter quinquefarie
seriatis, succulentis, rigidis instructis.

Differt flocibus generis *Apicrae* Haw. Suppl. perigonio long-
iore, tubo segmentis non patentibus exterioribus reduplicato-
valvatis et floribus subsecundis.

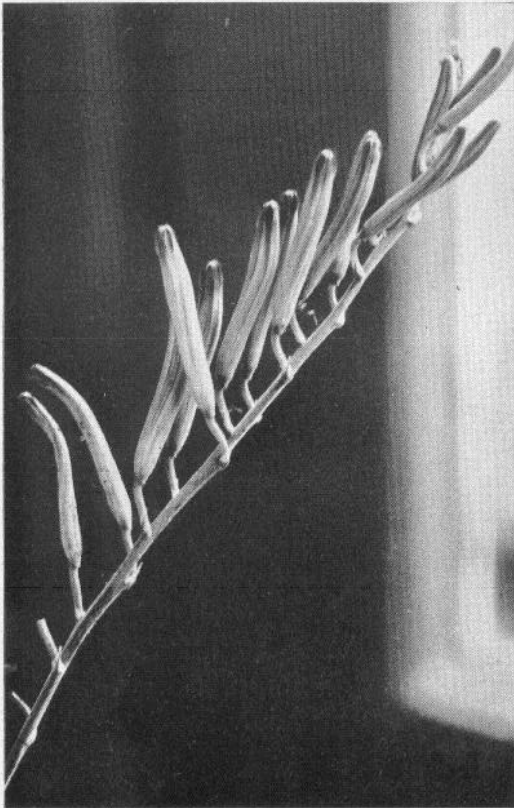
Species unica:

Poellnitzia rubriflora (L., Bol.) Uitew. comb. nov.
[= *Apicra rubriflora* L. Bolus, Ann. Bolus Herb. Vol. 111 (1920)
p. 13; Uitewaal, Cact. e. Vetpl. Vol. 11 (1936) pp. 64, 65 et *Suc-
culenta* Vol. XXI (1939) pp. 28, 29.]

Sinds verscheidene jaren was de, hiermede in een nieuw geslacht
overgeplaatste soort, in vele onzer collecties een bekende en op-
vallende verschijning. In 1920 werd ze door Mrs. Bolus in *The
Annals of the Bolus Herbarium* als *Apicra rubriflora* beschreven,
waarbij werd opgemerkt, dat men hier met een zeer afzonderlijke
soort te doen had, opvallend vooral door de kleur van de bloem-

buis en den vorm der buitenste bloemslipjes. De eerste maal, dat deze soort bij mij bloeide, vermoedde ik al dadelijk met een afzonderlijk geslacht te doen te hebben, (zie Succ. Mrt '39) welk vermoeden een vasten vorm aannam. Alvorens echter tot publicatie hiervan over te gaan, meende ik goed te doen eerst de meening van verschillende bekende specialisten in te winnen. Deze meening nu luidde onverdeeld gunstig, zoodat de opstelling van een apart geslacht alleszins gerechtvaardigd bleek.

Het mag als algemeen bekend verondersteld worden, dat het kenmerkend onderscheid tusschen de meeste geslachten der Aloineae voornamelijk berust op den uiterlijken vorm van de bloembuis. De wezenlijke bestanddeelen der vruchtvorming geven slechts

Poellnitzia rubriflora (L. Bol.) Uitew. comb. nov.

Ongeveer ware grootte.

Foto Uitewaal.

weinig of geen onderscheid te zien: dit verklaart grootendeels de gemakkelijke hybridiseering van vele geslachten onderling. (zie noot.)

De redenen waarom tot ópstelling van een nieuw geslacht, dus afscheiding uit 't genus *Apicra*, werd overgegaan zijn de volgende:

- 1) Als voornaamste reden de bijzondere stand en vorm der bloemslippen. In afwijking met 't genus *Apicra* (overigens met alle mij bekende soorten der Aloë-geslachten) zijn de buitenste bloemslippen tot aan hun uiterste punt naar elkander toegebogen. Verder zijn ze aan de randen teruggebogen-gegolfd, en wel zóó, dat als 't ware kleine klepvormige openingen ontstaan. Daar de slipjes aan den top hoegenaamd niet wijken of ombuigen gaf deze uitzonderlijke positie mij eerst den indruk alsof de bloem, b.v. ten gevolge van geringe lichtsterkte of anderszins, niet tot volle ontplooiing was gekomen. Het blijkt evenwel, dat de bloem in het vaderland (Z-Afr.) dezelfde groeiwijze vertoont.
- 2) Lengte en kleur van de bloembuis. De lengte bedraagt namelijk bijna het dubbele van die der overige *Apicra*'s, terwijl ook de roode kleur in dit geslacht in 't geheel niet voorkwam. *Rubriflora* = met roode bloemen: liever zou ik deze kleur, zooals ze zich althans hier 'aan ons vertoont, oranje-rood willen noemen.
- 3) De rangschikking van de bloemen aan den bloemstengel. Hierop vestigde ik al eerder de opmerkzaamheid. (Succ. '39 p. 29.) De opgerichte bloemen wenden zich alle naar één zijde, nl. de lichtzijde, zoodat het schijnt'alsof ze alle op één zijde van den bloemstengel zijn ingeplant.
- 4) Samenvattend zijn voornoemde kenmerken van minstens evenveel (zoo niet van méér!) belang als die waardoor zich b.v. de geslachten *Apicra* en *Haworthia* van elkander onderscheiden.

Wat nu de stelling van het nieuwe geslacht binnen de Aloineae betreft, komt deze m.i. het genus *Gasteria* wel het meest nabij. Vooral wat betreft lengte, kleur en rangschikking van de bloemen. In afwijking van *Gasteria* missen de bloemen echter o.m. de sterk „buik”-vormige zwelling om. het ovarium terwijl ze een opwaarts gericht stand innemen.

Met algemeene instemming heb ik dit nieuwe geslacht benoemd

naar den HoogWelgeb. Hr. Dr. Karl von P oellnitz (Duitschland), die zich door verschillende publicaties, vooral op succulentengebied, in 't bijzonder van eenige geslachten der Aloineaz, bijzonder verdienstelijk maakte: naar Mrs. Bolus „. . . . a most suitable and happily chosen name.”

Noot: Tweeslachtige hybriden der Aloineae zijn reeds langen tijd bekend. Met de Orchideeën-hybriden ten voorbeeld gaf men deze hybriden nieuwe geslachtsnamen.

Deze nieuwe namen zijn een zoo gunstig mogelijk „welluidende” combinatie van de namen der geslachten, of gedeelten daarvan, waaruit deze hybriden gewonnen werden, zooals:

Gast r o l e a E. Walther, voor hybriden tusschee Gasteria en Aloë.

L o m a t e r i a Guillaumin voor hybriden tusschen Lomatophyllum en Gasteria.

Gaste r h a w o r t h i a Guill. voor hybriden tusschen Gasteria en Haworthia.

Interessante uitvoerige gegevens hierover vindt *men* in artikelen van Eric Walther in Cact. a. Succ. Journ. Vol. II (1930) nr. 3 en Vol. V (1933) nr. 5; prof. M. A. Guillaumin in: Bulletin du Mus. Nat. d' Hist. Naturelle, Mrt. 1931.

MAMILLARIA Haw.

door

J. H. B. Feldbrugge.

1. Inleiding.

Dit geslacht telt ~~4~~300 soorten, waarvan er vele tot de echte liefhebberscactussen behoren. In het standaardwerk van B r i t t o n en R o s e wordt echter maar de helft beschreven, waarschijnlijk tengevolge van het feit, dat ten tijde, dat deze geleerden dit geslacht bewerkten, Mexico politiek niet geheel rustig en derhalve voor wetenschappelijke exploratie minder toegankelijk was. De Mamillaria's vertonen veel variatie in bedorning en gestalte: zij munten uit door zo grote bloeiwilligheid, dat het, zelfs min of meer moet verwonderen, dat niet meer verzamelaars zich speciaal met dit geslacht bezig houden. Om nu deze mooie en dankbare cactussen nog eens extra onder de aandacht der liefhebbers te brengen, stellen we ons voor in een reeks artikelen het geslacht enigszins uitvoerig te behandelen. We zullen de meest gangbare indeling volgen en van elke reeks de meest typische en dankbaarste soorten noemen, waarbij — zo nodig — korte raadgevingen omtrent de cultuur zullen worden gevoegd.

2. Algemeen gedeelte.

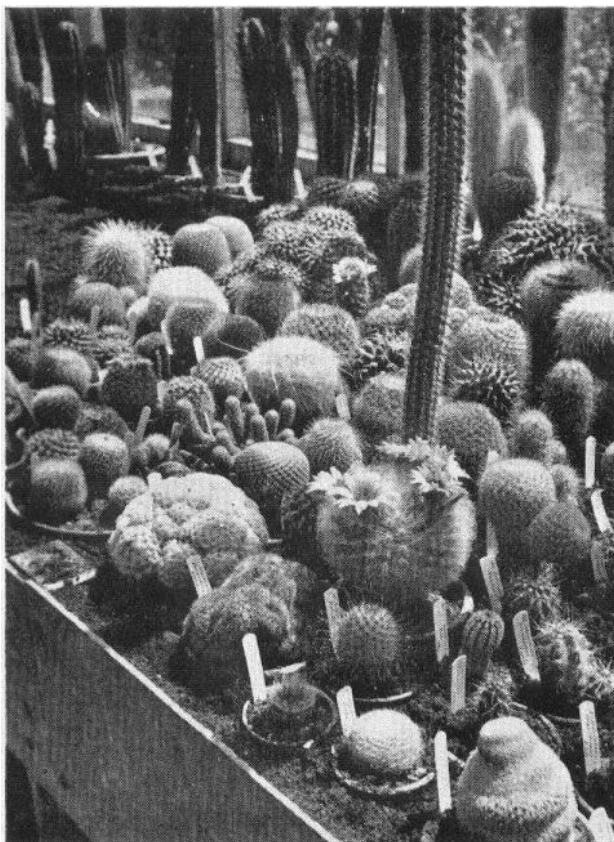
De meestal kleine bloemen der Mamillaria's verschijnen doorgaans in een krans nabij het groeipunt. Door zelfbestuiving zetten vele soorten overvloedig vrucht; de min of meer rode bessen vormen een nieuw sieraad voor de plant. Ook kruisbestuiving komt veel voor, zelfs tussen verschillende soorten. Verreweg de meeste

Fr. Boedcker Mamillaria's bestudeerend.

Mamillaria's zijn weinig eisend wat hun cultuur betreft, al bestaan er ook enige zeer lastige soorten, wat juist naar 't hart van den echten liefhebber is. Hoofdzaak is veel licht, doch dat wil niet zeggen steeds felle zon. Mooie Mamillaria's kweekt men dicht onder het glas, bijvoorbeeld onder z.g. plat glas. Het is nodig de planten des winters beslist aan de droge kant te houden en vooral niet van boven af te begieten. Het beste overwinteren zij bij gemiddeld 8:

C, en het hindert volstrekt niet dat de temperatuur zo nu en dan nog een paar graden daalt, mits de planten maar droog zijn. Wel moet men bij zo'n behandeling de onderstammen van geënte exemplaren goed in de gaten houden. Over 't algemeen komt een koele en droge winterstand de bedoorning ten goede. Mamillaria's, die

Groep Mamillaria's in de verzameling Feldbrugge.

Foto Feldbrugge.

men 's winters aan de groei poogt te houden, deformeren gemakkelijk, 's Zomers, wanneer de planten in volle groei zijn, kunnen ze er wel tegen met de gieter te worden bewerkt. Wie de Mamillaria's alleen kent van kleine plantjes, moet eens zien wat pracht-exemplaren er te kweken zijn bij voortgezette teelt; reuze-stukken en imposante groepen. Een groot voordeel van dit geslacht

is, dat slechts betrekkelijk weinig soorten geënt moeten worden. Door beroepskwekers wordt wel eens te veel geënt: de meeste soorten groeien voortreffelijk op eigen wortel. Het spreekt vanzelf, dat een goed grondmengsel daar veel aan kan doen. Overt algemeen moeten Mamillaria's niet te lichte grond hebben, wel zeer doorlatende. Wat klei (loss) door 't grondmengsel is aan te bevelen. Er zijn ook soorten - en dit zijn de z.g. „moeilijke” - die eerst goed gedijen, wanneer de potgrond vermengd is met fijn geklopte oude baksteen (geen roetsteen), o.a. M. Grahamii (syn. M. microcarpa), M. napina, M. guerreroensis, M. Sheldonii, M. Zeyeriana, M. denudata, M. Zahniana e.a. (ook Mamillopsis senilis). Dit mengsel is ook buitengewoon geschikt voor het bewortelen, van importen.

Vele Mamillaria's hebben niet-giftig melksap. Men moet er bij die soorten voor oppassen de planten niet te beschadigen, omdat het uitvloeiende en stollende sap de planten ontsiert en de wonde soms moeilijk sluit. Wil men dergelijke Mamillaria's enten, dan doet men goed de grootste „bloeding” te laten voorbij gaan en eerst dan de ent op de onderstam te brengen, wanneer de uitvloeiing ophoudt. Soms treedt de, gelukkig zeldzame, spontane „bloeding” op. Dit is een vrijwel ongeneeslijke ziekte:

Het kweken van Mamillaria's uit zaad gaat niet zo vlug 'als men wel eens aangeeft. Vooral onder de „betere” soorten zijn „slechte” groeiers. Wil men toch snel grote planten kweken 'van zaailingen, dan kan men, tweejarige plantjes enten op Cereus Martinii, C. tortuosus, C. Bonplandii en na een of twee jaar weer overenten op C. Spachianus, C. Pachanoi, C. peruvianus e.d. Toch' gaat dit meestal ten koste van de vorm en van de typische bedooring, vooral bij z.g. „witte” Mamillaria's. Ook bij deze soorten kweekt men met geduld de mooiste en krachtigste planten.

In een volgend artikel zullen wij de systematische indeling van dit geslacht in een korte beschrijving trachten duidelijk te maken,

(Wordt vervolgd.)

NASCHRIFT.

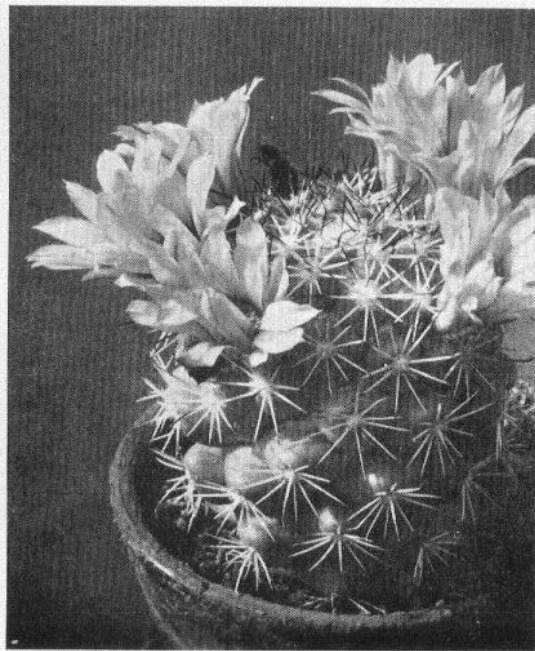
Wij meenen goed te doen bij dit artikel -een foto te plaatsen van den Heer B o e d e k e r, die met zijn uitgebreide kennis der Mamillaria's onze liefhebberij zeer groote diensten heeft bewezen. Als eenvoudig liefhebber begonnen, bracht hij het tot een der beste cactuskenneren en wel in het bijzonder van het geslacht Mamillaria.

Van een groot aantal Mamillaria's is hij de auteur. In 1933 verscheen van zijn hand Ein Mammillarien-Vergleichs-Schlüssel. In 1937 overleed hij op 70-jarigen leeftijd. Men ziet hem hier Mamillaria's bestudeeren op de voormalige kweekkerij van D e L a e t t e Contich bij Antwerpen.

REDACTIE.

BARTSCHELLA SCHUMANNII (Hildm.) Br. & R.

Een gewoonlijk zodevormig groeiende plant, welke gemakkelijk spruit en tot ~~40~~ 40 cm hoog wordt. De dikke, tegen elkaar geperste tepels zijn onderaan plomp vierkant en van boven rond en breed. Het aantal, stralend gestelde, randdoorns varieert van 9--15, terwijl gewoonlijk 1 middendoorn aanwezig is, die van een haak

Bartschella Schumannii (Hildm.) Br. en R.

Foto van Oosten.

is voorzien. De randdoorns zijn wit met een bruinen top, terwijl de middendoorn bruin is met een witte basis. De mooie licht purper gekleurde bloemen zijn tot 4 cm groot en verschijnen in groot aan-

tal, uit de oksels, voornamelijk nabij den top van de plant en -duren enkele dagen.

Ongeent behoort zij, evenals vrijwel alle Neder-Californische Mamillaria's, tot de moeilijk te kweeken soorten. Geënt, doet zij het echter uitstekend en behoort met haar vele fraai gekleurde, groote bloemen tot een van de mooiste cactussen. Het is jammer dat zij nog zoo zelden in de verzamelingen voorkomt.

Door B r i t t o n en R o s e werd voor Mamillaria Schumannii Hildm. het geslacht Bartschella opgesteld, welk geslacht tot op heden niet is uitgebreid. De afscheiding van Mamillaria werd gewenscht geacht omdat de buitengewoon grooté bloemen eerder aan een Coryphantha deden denken dan aan een Mamillaria. In tegenstelling met dat van Coryphantha, is het zaad echter zwart en netvormig geteekend, Ook zijn de tuberkels niet als bij Coryphantha van een groef voorzien, Een andere reden voor de afscheiding was de afwijkende vrucht, die rondom aan de basis is gespleten, zoodat het zaad daaruit valt en de leege vrucht afvalt op een kleine kom' na, waarin nog wat zaad achterblijft.

B a c k e b e r g nam het geslacht Bartschella in zijn systeem over en bracht het onder bij de Pseudomamillariae, waartoe ook de geslachten Krainzia Bckbg., Phellosperma Br. & R. en Mamillopsis Web. behooren.

In 1938 werd door de Nomenclatuurcommissie van de Cactus and Succulent Society of America geadviseerd het geslacht Bartschella op te heffen en B. Schumannii weer onder te brengen bij de gewone Mamillaria's. Dit besluit werd genomen op grond van de overweging dat verscheidene, uitgesproken Mamillaria's groote bloemen en zwarte zaden hebben en bovendien de gewoonte hebben hun zaad te verliezen door een opening aan de *basis, van de vrucht,

Vanzelfsprekend is het zeer moeilijk normen vast te stellen voor de eigenschappen, die de afscheiding van een plant van een geslacht en instelling van een nieuw geslacht, gewettigd doen zijn.

De verzuchting van vele liefhebbers, dat we eenmaal voor elke plant een anderen geslachtsnaam zullen hebben, moge overdreven zijn, maar een feit is het, dat het aantal geslachten zich steeds uitbreidt, Indien we echter eenmaal het doel willen bereiken om aan de hand van een behoorlijk duidelijk schema een goed inzicht te krijgen in de verschillende geleidelijke overgangen van geslacht in

geslacht, dan mogen ook de geringste afwijkingen niet worden verwaarloosd, omdat daardoor vaak de schakels worden gevonden tusschen de grootere groepen. Velen die *Bartschella Schumannii* kennen zal het niet voldoen deze plant weer tot de gewone *Mamillaria's* te moeten rekenen en zij lijkt mij zeker een van die schakels, die van voldoende belang zijn om als geslacht te blijven bestaan, met evenveel recht als o.a. *Mamillopsis*, *Phellosperma* enz., waarvan de reden van afscheiding wellicht wat belangrijker is. N.m.m. zal het geslacht *Mamillaria* in de toekomst nog wel meer splitsingen ondergaan.

M. W. B. VAN OOSTEN.

DUVALIA CORDEROYI (Hooker fil.) N. E. Brown.

Het geslacht *Duvalia* werd in 1812 ingesteld door *Haworth*, entomoloog en plantkundige, ter eere van *Henry Auguste Duval* (1777-1814), een Fransch botanist en bestudeerder van succulenten. Dit geschiedde als dank, daar *Duval* in 1809 het geslacht *Haworthia* ter eere van *Haworth* had ingesteld.

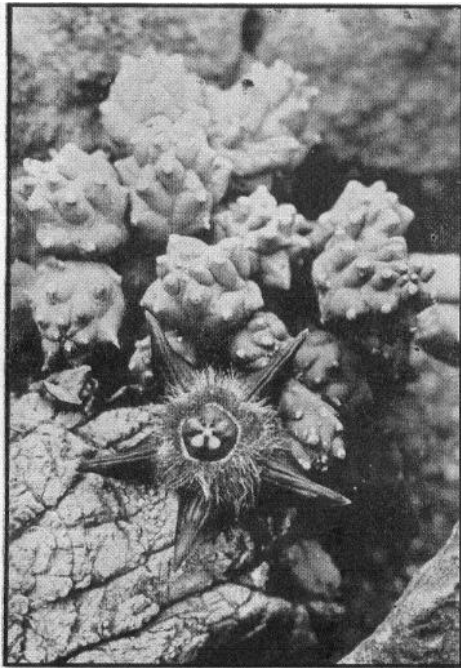
De bloemen van dit geslacht verschillen van die der andere *Stapeliageslachten*, doordat de buitencorona tot een schijf is vergroeid en onmiddellijk aansluit aan een annulus of ringvormige verdikking van de bloemkroon, Bij de meeste soorten van het geslacht *Duvalia* rust deze coronaschijf juist op den rand van den annulus en sluit de bloembuis geheel af, bij *Duvalia maculata* rust de schijf niet op den rand, maar komt tegen den onderrand van den annulus. Bij *Duvalia elegans* var. *magnicorona* is de schijf niet rond, doch eenigszins gelobd,

Een eigenaardigheid van dit geslacht is ook, dat bij de meeste soorten de slippen van de bloemkroon sterk omgekruld of ingerold zijn, soms tot aan de basis, soms is alleen, de top omgekruld en blijft de basis vlak: slechts in enkele gevallen zijn de slippen geheel vlak.

Duvalia Corderoyi heeft stammen, welke 1.5-3 cm lang zijn en ongeveer 2 cm dik: ze zijn rond of langwerpig met 6 zeer stompe of onduidelijk tuberkelachtig getande ribben, dofgroen gekleurd, in de zon purperkleurig.

De bloemen ontstaan ten getale van 2 tot 4 in het midden Óf bij

de basis van de nieuwe stammen. De steel is 1-2 cm lang en 2 mm dik, De kelkblaadjes zijn 4-5 mm lang, lancetvormig, puntig en onbehaard. De bloemkroon is 3-5 cm in diameter, slippen uitstaand en ong. 2 cm lang, soms is het bovenste $\frac{2}{3}$ gedeelte dicht omgekruld en het onderste deel vlak, soms zijn alleen de toppen gekruld en de rest vlak, glad, helder of dof olijfgroen, naar den top met donker- of dof roodbruine, soms bleekgroene tint. De annulus is 10-12 mm in doorsnede, onduidelijk vijfhoekig en dicht bedekt met lange zachte, purperen haren. De buitencorona is 6-7 mm in diameter, vijfhoekig, dof steenrood, bleeker aan de hoeken. De

Divalia Corderoyi (Hooker fil.) N. E. Brown.

Foto G. W. Reynolds, Johannesburg.

Cliché White & Sloane.

binnencorona-lobben zijn eivormig, aan de rugzijde stomp en aan den binnenkant van den top versmallend tot een korte rechte punt, leverkleurig.

De plant werd voor het eerst ontdekt door J a m e s B u r k e op

zijn reis met C arl Zeyher naar de Oranjerivier in 1840-'41, en door J. D. Ho o k e r beschreven en genoemd naar 'J u s t u s C o r d e r o y D i d c o t, een bekend kweeker van succulenten in Engeland. Later werd zij nog gevonden in de Kaapprovincie evenals in Uitenhage, distr. Middelburg, distr. Steinsburg, distr. Maraisburg, distr. Cradock en Prieska distr.

De bloem van *Duvalia .Corderoyi* is de grootste van alle *Duvalia*'s en gemakkelijk te herkennen aan de dof olijfgroene kleur en de purperen haren, waarmede de annulus dicht bezet is. De bloem is echter zeer variabel in de details der kleur, de lengte der purperen haren op den annulus evenals in de mate van het omkrullen der bloemkroonslippen.

TH. DE HAAS.